

Anna Kleiber (Poznań)

a_kleiber@poczta.onet.pl

Słowa kluczowe: bestsellery, Biblioteka Raczyńskich, czytelnictwo, Horizon

Key words: Bestsellers, Raczyńskis library, readership, Horizon

DOSTĘPNOŚĆ TYTUŁÓW UZNANYCH ZA BESTSELLERY ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ ICH WYPOŻYCZEŃ W WYBRANYCH FILIACH BIBLIOTEKI RACZYŃSKICH

Wstęp

Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów Biblioteki Raczyńskich systematycznie dba o wzbogacanie księgozbioru biblioteki o atrakcyjne pozycje, przy jednoczesnym uwzględnieniu struktury czytelników sieci bibliotecznej w kategoriach społeczno-zawodowych oraz wiekowych. W przeprowadzanych działaniach bierze również pod uwagę konieczność zaspokojenia ich potrzeb informacyjnych, kulturalnych, edukacyjnych oraz rekreacyjnych. Oceny oferty wydawniczej dokonuje się na podstawie dysponend, katalogów i ofert wydawniczych; poprzez internetowe witryny wydawnictw, księgarń, instytucji i czasopism kulturalnych; zasobu hurtowni i księgarń oraz informacji medialnej o nowościach wydawniczych i nagrodach naukowych, literackich, filmowych i muzycznych. Działania te pozwalają na kompletny zakup i uzupełnienie w kolekcjach braków powstałych w ubiegłych latach. Zbiory wzbogacane są również dzięki darom, których źródłami są: dary czytelników i książki zakupione z ich dobrowolnych składek, nowości wydawnicze autorów i wydawców (przysyłane również na organizowane i współorganizowane przez Bibliotekę konkursy literackie – Poznański Przegląd Nowości Wydawniczych, Konkurs o Nagrodę im. Józefa Łukaszczyka, Konkurs Literacki Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek), dublety innych bibliotek przekazywane w ramach wymiany międzybibliotecznej, księgozbiory osób prywatnych. Od 2000 r. Oddział Darów i Wymiany podjął się wymiany wydawnictw. Obecnie Oddział prowadzi współpracę z 60 wydawnictwami bibliotecznymi i uniwersyteckimi.

Dobór atrakcyjnych pozycji wzbogacających zbiory Biblioteki Raczyńskich opiera się także o listy bestsellerów, które opracowywane są na podstawie wyników sprzedaży, w dużych punktach detalicznych, np. EMPIKU. Zestawienia ich informują o tym, jakie książki oraz w jakich kategoriach są najchętniej kupowane na rynku. Między innymi takimi rankingami powinny kierować się biblioteki publiczne przy organizacji zakupów książek do swoich zbiorów, ponieważ odpowiedni dobór nowości wydawniczych w księgozbiórze jest jednym z czynników zachęcających czytelników do korzystania z bibliotek.

Celem przeprowadzonych badań było sprawdzenie dostępności w placówkach Biblioteki Raczyńskich objętych udostępnianiem w systemie Horizon, wybranych tytułów bestsellerów oraz zainteresowania nimi ze strony czytelników korzystających ze wspomnianych filii.

Materiał i metodyka badań

Badania przeprowadzono w okresie od stycznia 2010 do marca 2011 r. w czterech filiach Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu. Wyniki analizują trzynaście tytułów książek, które znalazły się na szczytach list bestsellerów z wybranych miesięcy¹, ich lokalizację w badanych placówkach BR², datę udostępnienia danego egzemplarza książki³ oraz częstotliwość wypożyczeń. Liczba wypożyczeń badanych tytułów obejmuje udostępnienia, które nastąpiły od momentu powstania rekordu pozycji danego egzemplarza w katalogu online BR w filiach, w których udostępnianie odbywa się poprzez ten system (tj.: F2, F3, F14, F27⁴) do dnia 16 marca 2011⁵.

---

¹ Według danych zaczerpniętych z „Notesu Wydawniczego” 2010, nr 2-10 oraz „Notesu Wydawniczego” 2011, nr 1.

² BR w dniu 31 grudnia 2010 r. liczyła 56 placówek, były to: Biblioteka Główna, 49 filii bibliotecznych (19 dla czytelników dorosłych, 12 dla dzieci i młodzieży oraz 18 dla dzieci, młodzieży i dorosłych), Centralna Wypożyczalnia, Muzeum Literackie H. Sienkiewicza, Pracownia-Muzeum J. I. Kraszewskiego oraz Ośrodek Dokumentacji Wielkopolskiego Środowiska Literackiego, Mieszkanie-Pracownia K. Iłakowiczówny, Izba Pamięci J. Pertka, Oddział Biblioteki Raczyńskich – Pałac w Sapowicach.

³ Przyjęto, że data rozpoczęcia udostępnień egzemplarza jest tożsama z datą powstania jego rekordu pozycji.

⁴ System Horizon w Bibliotece Raczyńskich zaczęto stosować w 1998 r. Pierwszą placówką, która rozpoczęła pracę w tym systemie była Centralna Wypożyczalnia (2000 r.), a następnie Filie: F2, F3, F14 i F27. Od stycznia 2011 moduł udostępniania wprowadzono w filiach nr 18/9 i 12/46.

⁵ Przedstawione w niniejszej pracy wyniki opracowano na podstawie danych uzyskanych z Samodzielnej Sekcji Komputerowej Biblioteki Raczyńskich.

Wyniki

a) Literatura polska

W styczniu pierwszy numer na liście bestsellerów w kategorii Literatura polska według Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk⁶ otrzymała książka *Wieża do nieba* Jacek Piekary. W BR była ona dostępna w jednym egzemplarzu w Filii nr 3 od dnia 30 marca 2010. Od tego dnia do końca okresu badań wypożyczono ją 10 razy.

Książka, która w lutym w wymienionej kategorii, według Andrzeja Rostockiego, została uznana za numer jeden na rynku to *Dom nad rozlewiskiem* Małgorzaty Kalicińskiej⁷. Tytuł dostępny był we wszystkich badanych filiach. W F14 – 5 egzemplarzy, w F2 – 4, w F27 – 2, a F3 – 1 egzemplarz. Książka ta w trzech filiach – F2, F14 i F27 – dostępna była już w 2006 r.⁸, a w F3 wypożyczać ją można było od 2008 r. (tab. 1).

Tabela 1. Bestseller lutego: *Dom nad rozlewiskiem* – Małgorzata Kalicińska

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	57	4	07.10.2006
			15.07.2009
			17.11.2010
			17.02.2011
F3	12	1	21.02.2008
F14	109	5	17.07.2006
			06.02.2008
			13.05.2009
			13.05.2009
			28.06.2010
F27	12	2	13.10.2006
			26.03.2007

⁶ *Bestsellery stycznia 2010 Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 2(214), s. 42-47.

⁷ A. Rostocki, *Bestsellery lutego 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 3(215), s. 16–19.

⁸ *Dom nad rozlewiskiem* Małgorzaty Kalicińskiej był bestsellerem również w kwietniu 2009 w kategorii *Literatura polska* – (A. Rostocki, *Bestsellery kwietnia 2009*, „Notes Wydawniczy” 2009, nr 5(205), s. 23-28) oraz należał do bestsellerów pierwszego półrocza 2009 (A. Rostocki, *Bestsellery pierwszego półrocza 2009*, „Notes Wydawniczy” 2009, nr 9(209) s. 20-33), oraz w październiku (A. Rostocki, *Bestsellery października 2009*, „Notes Wydawniczy” 2009, nr 10(210) s. 32-35) i w listopadzie 2009 (A. Rostocki, *Bestsellery listopada 2009*, „Notes Wydawniczy” 2009, nr 11/12(211/212), s. 28-31).

W marcu 2010 r. największą popularnością w kategorii *Literatura polska* cieszyła się książka *Zbieracz burz* [T.1] Marii Lidii Kossakowskiej⁹. Tytuł ten dostępny był w dwóch placówkach: F2 i F27 po jednym egzemplarzu. Rekordy pozycji dla tego tytułu powstały odpowiednio: 28 maja 2010 oraz 25 maja 2010. Do końca badań odnotowano 9 wypożyczeń w F2 oraz 8 w F27.

Triumf Lisa Reinicke Andrzeja Pilipiuka cieszył się największym zainteresowaniem czytelników w kwietniu w kategorii *Literatura polska* oraz Top 10 według Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk¹⁰. Wypożyczyć ją można było w dwóch filiach BR: F3 i F14. W F3 dostępny był jeden egzemplarz od 8 czerwca 2010, a w F14 – dwa egzemplarze, z których pierwszy wypożyczać można było od 20 maja 2010, a drugi od 17 czerwca 2010. W F3 do końca badań odnotowano siedem wypożyczeń, a w F14 – 16.

W kolejnym miesiącu – maju – bestsellerem została pozycja *Zielone drzwi* Katarzyny Grocholi¹¹. Książka ta utrzymywała się na szczycie listy również w miesiącach: czerwcu, lipcu oraz sierpniu¹². Trzy badane filie (F2, F14 i F27) posiadały ją w swoich księgozbiorach w liczbie dwóch egzemplarzy, a F3 – jeden. W F27 od maja do końca badań wypożyczono ją 35 razy, w F2 (także od maja) – 19 krotnie, a w F3 i F14 (od czerwca) – odpowiednio 10 i 19 razy (tab. 2).

We wrześniu za bestseller uznana została książka Sławomira Mrożka *Dziennik. Tom I: 1962–1969*¹³. Wypożyczyć ją można było w każdej z badanych filii. W F2 dostępne były dwa egzemplarze, a w pozostałych trzech placówkach po jednym. Najwcześniej można ją było wypożyczyć w listopadzie w F2 oraz F3 (tab. 3).

Tabela 2. Bestseller maja, czerwca, lipca i sierpnia: *Zielone drzwi* – Katarzyna Grochola

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	19	2	31.05.2010
			05.11.2010
F3	10	1	08.06.2010
F14	19	2	02.06.2010
			12.08.2010
F27	35	2	20.05.2010
			08.06.2010

⁹ A. Rostocki, *Bestsellery marca 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 4(216), s. 22-25.

¹⁰ *Bestsellery kwietnia 2010 Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 5(217), s. 24-29.

¹¹ A. Rostocki, *Bestsellery maja 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 6(218), s. 26-29.

¹² A. Rostocki, *Bestsellery czerwca 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 7(219), s. 33-37; A. Rostocki, *Bestsellery lipca 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 8(220), s. 30-33; A. Rostocki, *Bestsellery sierpnia 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 9(221), s. 31-35.

¹³ A. Rostocki, *Bestsellery września 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 10(222), s. 24-28.

Tabela 3. Bestseller września: *Dziennik. Tom I: 1962–1969* – Sławomir Mrozek

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	9	2	12.11.2010
			07.12.2010
F3	2	1	30.11.2010
F14	4	1	09.12.2010
F27	3	1	01.12.2010

W grudniu 2010 r. na czołowej pozycji list bestsellerów znalazła się książka *Zwyczajny facet* Małgorzaty Kalicińskiej¹⁴. Dostępna była w zbiorach trzech filii: F2, F14 oraz F27. F2 oferowała dwa egzemplarze, a pozostałe placówki po jednym egzemplarzu. Najwcześniej – bo już od listopada – wypożyczyć ją można było w F2 i F14 (tab. 4).

Tabela 4. Bestseller grudnia: *Zwyczajny facet* – Małgorzata Kalicińska

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	11	2	05.11.2010
			17.02.2011
F3	-	-	-
F14	5	1	22.11.2010
F27	4	1	14.12.2010

b) Literatura obca

Bestsellerem stycznia w 2011 r. w kategorii Literatura obca oraz Top 10 Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk¹⁵ była książka: *Zaginiony symbol* Dan`a Browna. Pozycja ta utrzymała się na szczycie list aż do maja¹⁶. Dwie spośród czterech badanych filii (F14, F27) miały w ofercie po dwa egzemplarze, F2 – 3, a F3 – jeden egzemplarz. Tytuł wypożyczyć można było już w lutym w każdej z badanych placówek (tab. 5).

¹⁴ A. Rostocki, *Bestsellery grudnia 2010*, „Notes Wydawniczy” 2011, nr 1(225), s. 27-31.

¹⁵ *Bestsellery stycznia 2010 Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 2(214), s. 42-47.

¹⁶ A. Rostocki, *Bestsellery lutego 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 3(215), s. 16-19; A. Rostocki, *Bestsellery marca 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 4(216), s. 22-25; *Bestsellery kwietnia 2010 Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 5(217), s. 24-29; A. Rostocki, *Bestsellery maja 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 6(218), s. 26-29.

Tabela 5. Bestseller stycznia, lutego, marca, kwietnia i maja: *Zaginiony symbol* – Dan Brown

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	36	3	04.02.2010
			18.02.2010
			17.02.2011
F3	13	1	16.02.2010
F14	27	2	12.02.2010
			05.03.2010
F27	29	2	17.02.2010
			04.03.2010

W czerwcu za bestseller uznana została książka *Zaginiona* Harlana Cobena¹⁷. Wypożyczyć ją można było od sierpnia w każdej z badanych filii. Wszystkie placówki oferowały po jednym egzemplarzu. W F2 odnotowano 13 wypożyczeń, w F27 – 12, a w F3 i F14 odpowiednio osiem i pięć (tab. 6).

Tabela 6. Bestseller czerwca: *Zaginiona* – Harlan Coben

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	13	1	06.08.2010
F3	8	1	18.08.2010
F14	5	1	16.08.2010
F27	12	1	18.08.2010

W lipcu na pierwszym miejscu listy bestsellerów znalazła się książka *Drukie życie Bree Tanner* autorstwa Stephenie Meyer¹⁸. Dostępna była od września w trzech badanych placówkach: F2, F14 oraz F27 po jednym egzemplarzu w każdej. Najczęściej wypożyczano ją w F14 (9 razy), a najrzadziej w F2 (5 razy) (tab. 7).

Książka *Ręka Fatimy* autorstwa Ildefonso Falconesa¹⁹ została bestsellerem sierpnia. Pozycję tę wypożyczyć można było w każdej badanej filii od października

¹⁷ A. Rostocki, *Bestsellery czerwca 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 7(219), s. 33-37.

¹⁸ A. Rostocki, *Bestsellery lipca 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 8(220), s. 30-33.

¹⁹ A. Rostocki, *Bestsellery sierpnia 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 9(221), s. 31-35.

i wszystkie w swoich zasobach posiadały po jednym egzemplarzu. W dwóch filiach (F3, F14) wypożyczono ją po pięć razy, w F2 – sześciokrotnie, a w F27 – trzykrotnie (tab. 8).

Tabela 7. Bestseller lipca: *Drugie życie Bree Tanner* – Stephenie Meyer

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	5	1	02.09.2010
F3	-	-	-
F14	9	1	09.09.2010
F27	6	1	14.09.2010

Tabela 8. Bestseller sierpnia: *Ręka Fatimy* – Ildefonso Falcones

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	6	1	11.10.2010
F3	5	1	12.10.2010
F14	5	1	18.10.2010
F27	3	1	18.10.2010

We wrześniu najwyższą pozycję na liście bestsellerów zajmowała *Mistyfikacja* Harlana Cobena²⁰. Trzy badane Filie – F3, F14, F27 – oferowały po jednym egzemplarzu, a F2 – dwa egzemplarze tego tytułu. W F3 i F27 wypożyczyć ją można było od października, a w pozostałych placówkach od listopada (tab. 9).

Tabela 9. Bestseller września: *Mistyfikacja* – Harlan Coben

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	16	2	05.11.2010
			05.11.2010
F3	8	1	26.10.2010
F14	4	1	03.11.2010
F27	4	1	27.10.2010

²⁰ A. Rostocki, *Bestsellery września 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 10(222), s. 24-28.

W grudniu bestsellerem w kategorii Literatura obca została książka Paulo Coelho *Walkirie*²¹. Dostępna była we wszystkich badanych placówkach: w F3 jeden egzemplarz, a w pozostałych po dwa egzemplarze. Najwcześniej wypożyczyć ją można było w F27, gdzie od października udostępniono ją osiem razy (tab. 10).

Tabela 10. Bestseller grudnia : *Walkirie* – Paulo Coelho

Filie	Liczba wypożyczeń	Liczba oferowanych egzemplarzy	Daty powstania rekordów pozycji
F2	7	2	12.11.2010
			27.01.2011
F3	3	1	26.01.2011
F14	8	2	22.11.2010
			03.02.2011
F27	8	2	29.10.2010
			25.01.2011

Wnioski

Uzyskane wyniki wskazują, że Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów BR dynamicznie reaguje na zmiany na rynku książki i szybko wprowadza nowości do księgozbioru, dzięki czemu ponad połowa z badanych tytułów od momentu pojawienia się na listach bestsellerów w ciągu 1-2 miesięcy była dostępna dla czytelników. Przeprowadzone badania umożliwiają odpowiedź na pytanie, jaka jest reakcja czytelników na tak wzbogacony księgozbiór.

Jako ciekawostkę można dodać, że dwa spośród trzynastu badanych tytułów bestsellerów 2010 r. znalazły się również na szczytach list przyznawanych przez Empik²². Pierwszy z nich to *Zielone drzwi* Katarzyny Grocholi (Wydawnictwo Literackie) (kategoria Literatura polska), a drugi: *Zaginiony symbol* Dan'a Browna (Wydawnictwo Sonia Draga / Wydawnictwo Albatros)²³ (kategoria Literatura zagraniczna). Książka *Zielone drzwi* Katarzyny Grocholi, według Andrzeja Rostockiego,

²¹ A. Rostocki, *Bestsellery grudnia 2010*, „Notes Wydawniczy” 2011, nr 1(225), s. 27-31.

²² Ze względu na zasięg sieci Empik oraz jej popularność wyniki przeprowadzanych badań są cennym wskaźnikiem zainteresowań oraz odbiciem trendów jego klientów w kategorii: książka, muzyka, film oraz multimedia. W 2010 r. w sieci tej dokonano zakupów ponad 27 mln klientów, wybierając tym samym bestsellery w poszczególnych kategoriach.

²³ *Bestsellery empiku 2010 przyznane!* [online] (data dostępu: 31.01.2011). Dostępny w World Wide Web: <http://www.empikgroup.pl/pl/SpotkaniaZKultura/Szczegoly/54400>.

była bestsellerem nie tylko jednego miesiąca, ale na listach utrzymywała się w okresie od maja do sierpnia 2010 r. W badanych placówkach BR tytuł ten był dostępny od maja, a do końca prowadzonych badań jeden egzemplarz książki wypożyczono średnio 11,8 razy.

Również książka *Zaginiony symbol* Dan`a Browna na szczytach list utrzymała się przez kilka miesięcy: według Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk w kategorii Top 10 oraz Literatura obca – w styczniu oraz w kwietniu, a według Andrzeja Rostockiego – w lutym, marcu i maju. Analiza wypożyczeń tego tytułu w badanych placówkach BR wykazała, że od lutego do końca badań udostępniono go średnio 15 razy.

Kolejny bestseller, który na tle pozostałych badanych pozycji cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem czytelników badanych placówek, to *Dom nad rozlewiskiem* Małgorzaty Kalicińskiej. Książkę tę wypożyczano częściej (15,8 razy), niż dotychczas wspomniane tytuły. Należy przy tym zwrócić uwagę, że pierwsze egzemplarze wypożyczyć można było już w 2006 r. W wymienionym roku badany tytuł pojawił się na listach bestsellerów (wg A. Rostockiego w kategorii Literatura polska) już w czerwcu i znalazł się wtedy na szóstym miejscu listy²⁴, w lipcu zajął miejsce czwarte²⁵, by w sierpniu tego roku ponownie ulokować się na szóstej pozycji²⁶.

Na podstawie przeprowadzonej analizy zachowań czytelników nie można stwierdzić, że bestsellery są książkami, po które sięgają oni najczęściej w placówkach BR.

Hipotezę, że niektóre książki mogą się cieszyć większą popularnością niż bestsellery, można wysnuć na podstawie szczegółowej analizy danych²⁷ uzyskanych z badanych placówek. Dotyczą one określenia tytułu pojedynczego egzemplarza, który cieszył się największą częstotliwością wypożyczeń w 2010 r., a w badanym roku nie znalazł się na listach bestsellerów:

- w Filii nr 2: *Zamek na wrzosowisku* Meagan McKinney (wypożyczona 21 razy, data powstania rekordu pozycji: 01.04.2010); dla porównania dostępny w tej filii od 28 maja 2010 jeden egzemplarz bestsellera marca *Zbieracz burz* [T.1] Marii Lidii Kossakowskiej w ciągu dwunastu miesięcy wypożyczony był 9 razy,
- w Filii nr 3: *Ponte Vecchio: Stary Most* Marii Maliny Lampone (wypożyczona 34 razy, data powstania rekordu pozycji: 22.04.2010), dla porównania: egzemplarz bestsellera *Zaginiony symbol* Dan`a Browna od 16 lutego 2010 do 16 marca 2011 wypożyczono jedynie 13 razy,
- w Filii nr 14: *Zima nad jeziorem* Susan Wiggs (wypożyczona 21 razy, data powstania rekordu pozycji: 28.01.2010), jednak porównując z tą książką bestseller *Zaginiony symbol* Dan`a Browna od 12 lutego 2010 do 16 marca 2011 wypożyczono go częściej, bo 27 razy,
- w Filii nr 27: *W pierścieniu ognia* Suzanne Collins (wypożyczona 23 razy, data powstania rekordu pozycji: 03.02.2010). W filii tej dwa egzemplarze książki

²⁴ A. Rostocki, *Bestsellery czerwca 2006*, „Notes Wydawniczy” 2006, nr 6/7(170/171), s. 46-53.

²⁵ A. Rostocki, *Bestsellery lipca 2006*, „Notes Wydawniczy” 2006, nr 8(172), s. 40-46.

²⁶ A. Rostocki, *Bestsellery sierpnia 2006*, „Notes Wydawniczy” 2006, nr 10(174), s. 36-42.

²⁷ Źródło: Samodzielna Sekcja Komputerowa.

Małgorzaty Kalicińskiej *Dom nad rozlewiskiem* wypożyczone zostały 12 razy. Jest to tyle istotna informacja, gdyż pierwszą z książek wypożyczyć można było już od 2006 r., a drugą od 2007. Jednakże stosunkowo dużym zainteresowaniem cieszyły się w tej placówce bestsellery: *Zielone drzwi* Katarzyny Grocholi (2 egz. wypożyczone łącznie 35 razy w ciągu 10 mies.) oraz *Zaginiony symbol* Dan`a Browna (2 egz. w ciągu niespełna roku wypożyczone 29 razy).

Należy zaznaczyć, że przytoczone wyżej dane dotyczą analizy wypożyczeń jednego egzemplarza książki, cieszącej się w danej placówce największym powodzeniem w 2010 r. (której rekord utworzono w 2010 r.), natomiast badania bestsellerów przedstawione w artykule dotyczą wypożyczeń wszystkich dostępnych egzemplarzy od momentu powstania ich rekordów pozycji (w przeważającej większości przypadków był to 2010 r.) do 16 marca 2011.

Na podstawie powyższych wyników, dotyczących najczęściej wypożyczanych książek oraz innych badań – analizy preferencji czytelnicy w placówkach Biblioteki Raczyńskich objętych udostępnianiem w systemie Horizon (w których zanalizowano po dziesięć najbardziej poczytnych książek w filiach: F2, F3, F14, F27 oraz w Centralnej Wypożyczalni od momentu uruchomienia modułu udostępniania w systemie Horizon do 30 czerwca 2010 r.)²⁸ można stwierdzić, że wśród czytelników badanych placówek BR dużym zainteresowaniem cieszyła się beletrystyka.

Na zakończenie warto zapytać: dlaczego ludzie sięgają po bestsellery? Na to pytanie starała się odpowiedzieć Stacja BBC w Nocy Książki²⁹, kiedy to zaprezentowała m.in. program: *The Books We Really Read (Książki, które naprawdę czytamy)*. W programie poruszono kwestię, dlaczego ludzie czytają popularne powieści z listy bestsellerów? Jako przykładowe gatunki powieści, które znajdują się wciąż na listach bestsellerów, wybrano powieść sensacyjną, kryminał, romans i chick-lit (chick-lit jest odmianą literatury popularnej dla kobiet pisaną przez kobiety³⁰). Fani wspomnianych popularnych powieści twierdzili, że bestsellery mają najczęściej interesującą fabułę i postacie. Czytelnicy podkreślali znaczenie wciągających historii, które dostarczają dreszczyku emocji, potrafią rozśmieszyć, a wiodący odmienne życie bohaterowie potrafią zaoferować odpoczynek od rzeczywistości, lub przeciwnie, opowiadali o tym, w jaki sposób mogą się utożsamić z ulubionymi postaciami.

W 2001 r. Anna Dymmel oraz Jolanta Krajka³¹ przeprowadziły badania wśród grupy licealistów, którym zadano pytanie: czy lubią czytać bestsellery? Większość ankietowanych odpowiedziała twierdząco. Młodzi miłośnicy bestsellerów swój

---

²⁸ A. Kleiber, *Analiza preferencji czytelnicy w placówkach Biblioteki Raczyńskich objętych udostępnianiem w systemie Horizon*, Bibliotheca Nostra, „Śląski Kwartalnik Naukowy” 2011, nr 3 (25), s. 41-58.

²⁹ Ex libris: O książkach i innych ciekawych sprawach. Wiosną o książkach – część 3 (co czytamy naprawdę) [on-line] (data dostępu: 30.01.2013). Dostępny w World Wide Web: <http://dabarai.blox.pl/2011/03/Wiosna-o-ksiazkach-czesc-3-co-czytamy-naprawde.html>.

³⁰ Ch. Baldick, *The Oxford Dictionary of Literary Terms*, Oxford University Press, 2009, s. 52.

³¹ A. Dymmel, (1 in.), *Co czytają licealiści?* [online] (data dostępu: 15.03.2011). Dostępny w World Wide Web: http://www.bibliotekawszkole.pl/archiwum/2003/09/co_czytaja.php.

wybór uzasadniali przede wszystkim nazwiskiem autora, popularnością tytułu, pochytnością i jego tematyką. Innymi motywami były: nowość, ciekawość oraz sugestia otoczenia. Niektórzy z czytelników bestsellerów podkreślali rolę reklamy w mediach, miejsca na liście rankingowej, czy też rolę streszczenia zawartego na okładce. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że chociaż młodzież czyta dużo bestsellerów, jednak niezbyt często wymienia je jako ulubione książki, co świadczy o szybko przemijających modach.

Należy zwrócić uwagę, że bestsellerami najczęściej stają się książki, które są odbiciem trendów w gustach czytelniczych Polaków, o czym świadczą badania preferencji czytelniczych Polaków z roku 2006. Poza lekturami, największe zainteresowanie wzbudzały kryminały (ten typ książek preferowało 20% czytelników), następnie czytano powieści obyczajowo-romansowe, a w niewiele mniejszym stopniu zainteresowaniem cieszyły się wydawnictwa encyklopedyczno-poradnikowe oraz publikacje fachowe (od 12 do 15% Polaków sięgało po pozycje z tych grup). W dalszej kolejności wybierane były: literatura faktu oraz pozycje dziecięco-młodzieżowe. Niewielką popularnością cieszyła się literatura z gatunku *science-fiction* oraz pozycje religijne. Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się książki wymagające erudycji oraz wysiłku intelektualnego (np. eseistyka i publicystyka) – po książki tego typu sięgnęło zaledwie 3% czytelników. Kolejnymi książkami, którymi czytelnicy interesowali się w niewielkim stopniu, były pozycje o tematyce ufologicznej, feng-shui, książki z horoskopami, przepowiedniami oraz traktujące o spiskowej teorii dziejów – tylko co setny z czytających wybrał wydawnictwa z tej grupy³².

Na zakończenie warto zauważyć, że w kształtowaniu atrakcyjnego księgozbioru ważny jest cykliczny zakup nie tylko bestsellerów, ale również innych pozycji, które mogą wzbudzać zainteresowanie czytelników. Wybór taki powinien niewątpliwie uwzględniać panującą modę, strukturę społeczno-zawodową, wiekową, a także, co jest bardzo ważne – gusty czytelników.

Bibliografia

- Baldick Ch., *The Oxford Dictionary of Literary Terms*, "Oxford University Press", 2009, s. 52
- Bestsellery empiku 2010 przyznane!* [online] (data dostępu 31.01.2011). Dostępny w World Wide Web: <http://www.empikgroup.pl/pl/SpotkaniaZKultura/Szczegoly/54400>
- Bestsellery kwietnia 2010 Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 5(217), s. 24-29
- Bestsellery stycznia 2010 Firmy Księgarskiej Jacek Olesiejuk*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 2(214), s. 42-47

---

³² *Czytanie nasze mizerne* (Dane pochodzą z raportu: G. Straus, [2 in.], *Czytelnictwo, zakup książek i wykorzystanie Internetu w Polsce w 2006 r.*) [online] (data dostępu: 11.02.2013). Dostępny w World Wide Web: http://www.wici.info/News,Czytanie_nasze_mizerne,9288.html ; Por. G. Straus, *Czytelnictwo 2000: stabilizacja czy stagnacja?*, „Bibliotekarz” 2001, nr 7/8, s. 3-6.

- Czytanie nasze mizerne*, (Dane z raportu: Straus Grażyna, [2 in.], *Czytelnictwo, zakup książek i wykorzystanie Internetu w Polsce w 2006 r.*) [online] (data dostępu 11.02.2013). Dostępny w World Wide Web: http://www.wici.info/News,Czytanie_nasze_mizerne,9288.html
- Dymmel A., (1 in.), *Co czytają licealiści?* [online] (data dostępu 15.03.2011). Dostępny w World Wide Web: http://www.bibliotekawszkole.pl/archiwum/2003/09/co_czytaja.php
- Ex libris: O książkach i innych ciekawych sprawach. Wiosną o książkach - część 3 (co czytamy naprawdę)* [on-line] (data dostępu 30.01.2013). Dostępny w World Wide Web: <http://dabarai.blox.pl/2011/03/Wiosna-o-ksiazkach-czesc-3-co-czytamy-naprawde.html>
- Kleiber A., *Analiza preferencji czytelniczych w placówkach Biblioteki Raczyńskich objętych udostępnianiem w systemie Horizon*, Bibliotheca Nostra, „Śląski Kwartalnik Naukowy” 2011, nr 3 (25), s. 41-58
- Rostocki A., *Bestsellery czerwca 2006*, „Notes Wydawniczy” 2006, nr 6/7(170/171), s. 46-53
- Rostocki A., *Bestsellery czerwca 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 7(219), s. 33-37
- Rostocki A., *Bestsellery grudnia 2010*, „Notes Wydawniczy” 2011, nr 1(225), s. 27-31
- Rostocki A., *Bestsellery kwietnia 2009*, „Notes Wydawniczy” 2009, nr 5(205), s. 23-28
- Rostocki A., *Bestsellery lipca 2006*, „Notes Wydawniczy” 2006, nr 8(172), s. 40-46
- Rostocki A., *Bestsellery lipca 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 8(220), s. 30-33
- Rostocki A., *Bestsellery listopada 2009*, „Notes Wydawniczy” 2009, nr 11/12(211/212), s. 28-31
- Rostocki A., *Bestsellery lutego 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 3(215), s. 16-19
- Rostocki A., *Bestsellery maja 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 6(218), s. 26-29
- Rostocki A., *Bestsellery marca 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 4(216), s. 22-25
- Rostocki A., *Bestsellery października 2009*, „Notes Wydawniczy” 2009, nr 10(210) s. 32-35
- Rostocki A., *Bestsellery pierwszego półrocza 2009*, „Notes Wydawniczy” 2009, nr 9(209) s. 20-33
- Rostocki A., *Bestsellery sierpnia 2006*, „Notes Wydawniczy” 2006, nr 10(174), s. 36-42
- Rostocki A., *Bestsellery sierpnia 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 9(221), s. 31-35
- Rostocki A., *Bestsellery września 2010*, „Notes Wydawniczy” 2010, nr 10(222), s. 24-28
- Straus G., *Czytelnictwo 2000: stabilizacja czy stagnacja?* „Bibliotekarz” 2001, nr 7/8, s. 3-6

Streszczenie

W ostatnich latach, kiedy zaobserwowano spadek czytelnictwa, niezwykle ważne jest, aby biblioteki wychodziły do czytelników z interesującą ofertą, która skłoni do czytania oraz korzystania ze zbiorów. Podstawowym sposobem jest wzbogacanie księgozbiorów bibliotek publicznych o pojawiające się na rynku nowości, między innymi w pozycje cieszące się szczególnym powodzeniem, do których zaliczają się bestsellery.

Celem badań, przeprowadzonych w okresie od stycznia 2010 do marca 2011 r., było stwierdzenie, czy wybrane placówki Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu posiadają w swoich zbiorach książki uznane za bestsellery. Przeprowadzono je w czterech filiach Biblioteki Raczyńskich, w których udostępnianie odbywa się poprzez system Horizon (tj. F2, F3, F14, F27). Zbadano dostępność trzynastu książek, uznanych za bestsellery w wybranych miesiącach 2010 r., zainteresowanie nimi wśród czytelników (częstotliwość wypożyczeń), lokalizację tytułów w badanych placówkach oraz daty rozpoczęcia udostępniania danego egzemplarza.

Stwierdzono, że ponad połowa z badanych tytułów od momentu pojawienia się na listach bestsellerów stosunkowo szybko (zwykle w ciągu 1-2 miesięcy) dostępna była w analizowanych placówkach. Przeprowadzone badania wykazały także zróżnicowanie zainteresowania wspomnianymi tytułami ze strony czytelników.

ACCESSIBILITY OF TITLES ACKNOWLEDGED AS BESTSELLERS AND THEIR LENDING OUT RATE IN SELECTED RACZYŃSKIS LIBRARIES

Summary

The observation of a declining trend in readership in recent years makes it an important commitment for libraries to go to readers with an interesting offer that will entice them to read as well as make use of the collections. The basic approach is to effect the expansion of book collection by public libraries through the acquisition of new publications coming out on the market, including editions achieving special success, to which belong, among others, bestsellers.

The aim of the research conducted between January 2010 and March 2011 was to certify if the chosen Raczyńskis library outlets in Poznań had bestsellers in their collections. It was carried out in four of Raczyńskis library branches, to which access was made through the Horizon system (ie.: F2, F3, F4, F27). The research covered the availability of thirteen books acknowledged as bestsellers in selected months of 2010, readers interest in them (borrowing frequency), their location in the researched outlets as well as the dates on which they were first made available.

It was found that, more than half of the titles surveyed, from their first appearance on the lists of bestsellers, relatively in a short time (usually within 1-2 months) become available in the surveyed outlets. The research also showed diverse readers interests in the mentioned titles.